

Київський університет імені Бориса Грінченка
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра фінансів та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки

6.030601 «Менеджмент»

(шифр і назва напряму підготовки)

інститут, факультет, відділення

Факультет інформаційних технологій та управління
(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма навчальної дисципліни Фінансовий ринок для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», напрям підготовки 6.030601 «Менеджмент»

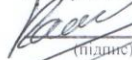
Розробник:

Рамський Андрій Юрійович, завідувач кафедри, доцент кафедри фінансів та економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні
кафедри фінансів та економіки.

Протокол від «1» 01 17 року № 7

Завідувач кафедри

(підпис)

Рамський А.Ю.
(прізвище та ініціали)

 А.М. Бузинко

© Рамський А.Ю. 2017 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 р.

Фінансовий ринок - це особлива, властива тільки ринковій економіці сфера економічних взаємовідносин, де здійснюється купівля-продаж, розподіл і перерозподіл фінансових активів країни між сферами економіки.

Складовими частинами і завданнями фінансового ринку як науки є:

- визначення місця фінансового ринку у фінансовій системі;
- обґрунтування необхідності функціонування фінансових інструментів як засобів взаємодії учасників ринку та розкриття особливостей обігу різних видів цінних паперів;
- визначення суті інфраструктури фінансового ринку, її значення для забезпечення виконання ринком своїх функцій та виявлення особливостей діяльності професійних учасників, фондових бірж, посередників в Україні;
- розкриття основних відмінностей обігу різних видів цінних паперів;
- обґрунтування необхідності державного регулювання фінансового ринку з урахуванням специфіки економічного й соціального розвитку України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність, функції, структуру та роль фінансового ринку в економіці;
- нормативно-правову базу, що регулює фінансовий ринок;
- фінансові інститути, що виступають посередниками між суб'єктами фінансового ринку; ціноутворення на фінансовому ринку та теорії ризику;
- ринки капіталів, похідних фінансових інструментів, грошовий, валютний, фондовий, банківських позичок, особливості їх розвитку;
- фондові біржі та їх розвиток у світі та в Україні;

Уміти:

- розраховувати дохід за цінними паперами;
- визначати ціни акції з рівномірним та нерівномірним ростом дивідендів, ціни дисконтної облігації, дохідність акції, дохід інвестора за казначейським векселем, результати біржових угод;
- розв'язувати задачі з продажу (купівлі) ф'ючерсних контрактів, опціонів, з угод між банками на процентний своп.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 40 год. – самостійна робота, 4 год. – проміжний модульний контроль.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Фінансовий ринок» завершується заліком.

Предметом дисципліни «Фінансовий ринок» є дослідження економічного простору, на якому формуються і функціонують відносини між його учасниками з приводу купівлі-продажу фінансових активів. Суб'єктами таких відносин є держава, інвестори, емітенти, а також фінансові посередники, які на стабільній, упорядкованій основі забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників ринку.

Курс:	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i> Змістові модулі: <i>2 модулі</i> Загальний обсяг дисципліни (години): <i>72 години</i> Тижневих годин: <i>2 години</i>	Шифр та назва галузі знань <i>0306 «Менеджмент і адміністрування»</i> Шифр та назва напрямку підготовки: <i>6.030601 «Менеджмент»</i> Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"Бакалавр"</i>	Нормативна Рік підготовки: 3. Семестр: 6. Аудиторні заняття: 28 години, з них: Лекції (теоретична підготовка): 16 години Семінарські заняття: 12 годин Самостійна робота: 40 години Модульний контроль: 4 годин Вид контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Змістовий модуль I.</i> ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ									
1.	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	4	4	2		2			
2.	Законодавче регулювання фінансового ринку	2	2	2					
3.	Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди	4	4	2		2			
<i>Разом за модулем I</i>		12	10	6		4			
<i>Змістовий модуль II.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ									
4.	Ризик та ціна капіталу	4	4	2		2			
5.	Фондовий ринок	4	4	2		2			
<i>Разом за модулем II</i>		8	8	4		4			
<i>Змістовий модуль III.</i> ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ									
6.	Ринок похідних цінних паперів	4	4	2		2			
7.	Грошовий ринок і ринок банківських позичок	2	2	2					
8.	Фондова біржа та біржові операції	4	4	2		2			
<i>Разом за модулем III</i>		12	10	6		4			
<i>Разом за навчальним планом</i>		72	28	16		12		40	

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів. Місце фінансового ринку у фінансовій системі. Структура фінансового ринку: фондовий ринок, грошовий ринок, ринок банківських позичок.

Суб'єкти відносин - учасники фінансового ринку: держава, емітенти, інвестори, фінансові посередники. Фінансові інструменти ринку - цінні папери, їх економічна та правова природа. Цінний папір - фінансова вимога. Цінний папір

- носій майнових та інших прав інвестора. Процес сек'юритизації, його значення для фінансового ринку. Впровадження комп'ютеризованих рахунків дебіторів і кредиторів ринку. Електронні цінні папери. Рівняння балансу руху

фондів в економіці. Рух фінансових потоків в економіці. Звіт про рух фінансових фондів та їх використання. Матриця фінансових фондів. Заощадження та інвестиції. Постачальники заощаджень, використання заощаджень, інвестори.

Функції фінансового ринку. Забезпечення руху фінансових потоків, переливу вільних фінансових фондів (заощаджень) в інвестиції.

Внутрішньогалузевий, міжгалузевий та міжнародний рух фінансових потоків.

Інтернаціоналізація та глобалізація фінансових ринків. Вплив мережі INTERNET на процеси інтернаціоналізації та глобалізації. Єдина валюта в Європейському Союзі, вплив на світовий фінансовий ринок. Формування нагромадження капіталу. Особливості нагромадження капіталу в плановій та ринковій економіках, порівняльний аналіз, переваги та недоліки. Роль фінансового ринку в економіці.

Державне регулювання фінансового ринку, його причини, головні принципи, законодавчі основи.

Семінар 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

Тема 2. Законодавче регулювання фінансового ринку

Розвиток законодавчого регулювання фінансового ринку в країнах з розвинутою ринковою економікою (на прикладі США та Великобританії). Міжнародні стандарти регулювання фінансового ринку. Рекомендації Групи щодо введення єдиних міжнародних стандартів фінансових ринків. Міжнародне співробітництво з регулювання фінансових ринків. Резолюції Міжнародної Організації комісій з цінних паперів (IOSCO). Регулювання фондового ринку в країнах - учасниках Європейського Союзу.

Міжнародні норми банківського регулювання та нагляду. Директиви

Базельського комітету з банківського нагляду. Директиви Ради ЄС з регулювання банківської діяльності та нагляду.

Основи правового регулювання фінансового ринку в Україні. Правові норми регулювання фінансового ринку і розвитку його інфраструктури. Правове регулювання фондового ринку в Україні. Стратегія розвитку фондового ринку. Правові норми захисту майнових прав інвесторів. Права та обов'язки інституційних інвесторів. Забезпечення відкритості, прозорості інформації про емітента. Захист прав емітента. Правові основи розвитку грошового ринку і ринку банківських позичок в Україні. Особливості формування нормативної бази грошового ринку та ринку банківських позичок. Правові норми захисту майнових прав інвестора на грошовому ринку. Захист майнових прав вкладників та акціонерів комерційних банків. Пруденційне банківське регулювання. Правова база оподаткування операцій на фінансовому ринку.

Тема 3. Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди
Поняття інфраструктури фінансового ринку, її склад. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку. Система інфраструктури фінансового ринку в Україні. Професійна діяльність на ринку цінних паперів.

Технологія торгівлі цінними паперами. Техніка проведення аукціонів. Види аукціонів. Біржовий та позабіржовий обіг цінних паперів. Фінансові інститути як посередники між суб'єктами фінансового ринку. Значення фінансового посередництва: деномінація заощаджень, приймання ризику неповернення виданої позички та виплати процентів, інформаційне забезпечення, консолідація ризиків та ефект зростання масштабів угод.

Роль комерційних банків як посередників. Депозитні небанківські інститути. Кредитні спілки. Ощадні інститути. Страхові компанії. Інвестиційні компанії та фонди. Пенсійні фонди, перспективи їх розвитку в Україні.

Брокери та дилери по цінних паперах. Фонди грошового ринку. Фінансові компанії. Активи та пасиви фінансових посередників, їх управління. Нетто - процентна маржа. Чисті активи.

Організатори торгівлі цінними паперами: фондові біржі, позабіржові фондові торговельні системи. Національна депозитарна система в Україні, сфера її діяльності та учасники. Два рівні депозитарної системи. НБУ - депозитарій та фінансовий агент з обслуговування обігу державних цінних паперів. Депозитарний договір.

Облік цінних паперів. Електронний облік цінних паперів. Ліцензії на право здійснення кожного виду депозитарної діяльності. Зберігачі цінних паперів. Номінальні утримувачі. Реєстри та реєстратори власників іменних цінних паперів. Кліринг. Кліринговий депозитарій, розрахунковий банк. Інформаційно - аналітичні інститути, їх значення для функціонування фінансового ринку. Фондові індекси та рейтинги.

Саморегулювні організації. Розвиток саморегулювних організацій у країнах з

розвинутою ринковою економікою, їх функції та значення для розвитку ринку цінних паперів. Саморегулювні організації в Україні.

Органи контролю та нагляду на фінансовому ринку. Контрольні функції Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України, Міністерства фінансів України.

Семінар 2. Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 4. Ризик та ціна капіталу

Ціноутворення на фінансовому ринку. Ціна кредиту - процент. Структура процентних ставок фінансового ринку. Дохід і ризик цінного папера. Теорії структури процентних ставок (неупередженого очікування, переваги ліквідності, сегментації ринку).

Розвиток теорій ризику. Причини появи та розвитку теорій ризику. Теорія Г. Марковіца (Нобелівська премія з економіки 1990 р.) - вибір раціонального (ефективного) портфеля, що забезпечує отримання очікуваного доходу за мінімального ризику. Виокремлення з обігу цінних паперів цінного папера без ризику.

Теорія В. Шарпа (Нобелівська премія з економіки 1990 р.). Поділ ризику на систематичний і несистематичний. Ефективний портфель-ринковий. Модель оцінки капітальних активів (МОКА) та її фінансове значення. Можливості застосування МОКА в Україні. Модель арбітражного ціноутворення.

Теорія ефективності фінансового ринку Є. Фами. Сучасна критика теорії.

Семінар 3. Ризик та ціна капіталу

Тема 5. Фондовий ринок

Фондовий ринок як частина фінансового ринку. Значення розвитку фондового ринку для процесу нагромадження капіталу. Особливість фондового ринку, його суб'єкти. Функції фондового ринку. Рух довгострокових фінансових фондів. Особливості розвитку фондового ринку в Україні.

Інструменти фондового ринку: облігації та акції як класичні інструменти ринку капіталів, розвиток похідних цінних паперів.

Ринок облігацій. Облігація - борговий цінний папір. Класифікація облігацій. Ринок державних облігацій. Казначейські ноти та бони. Муніципальні облігації та їх особливості. Облігації корпорації. Емісія, реєстрація та розміщення облігацій. Дохідність облігації: поточна, до часу погашення, повна реалізована. Показник чутливості ціни облігації щодо зміни ринкового доходу (рівняння Макоулі). Рейтинг облігацій.

Ринок акцій. Акція як частка у статутному фонді акціонерного товариства. Класифікація акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Способи розміщення. Виплата дивідендів. Спліт, консолідації, райти, скріпи.

Поточна дохідність акції. Курс (ціна) акції. Ціна акції з рівномірним ростом дивіденду (модель Гордона). Ціна акції з нерівномірним ростом дивіденду. Оцінка дивідендного доходу.

Фундаментальний аналіз ринку цінних паперів, його методи та значення для вивчення ринку і прийняття стратегічних рішень.

Технічний аналіз ринку цінних паперів. Методи аналізу. Побудова лінійних та стовпчикових графіків. Японські свічки як різновид стовпчикових графіків.

Осцилятори. Значення технічного аналізу для прийняття рішень з купівлі-продажу цінних паперів.

Семінар 4. Фондовий ринок

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 6. Ринок похідних цінних паперів

Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів. Хеджування. Види фінансових похідних цінних паперів, їх особливості.

Форвардні контракти та їх особливості. Поняття відкритої позиції, довгої та короткої позиції. Ф'ючерсні контракти, їх значення, види: короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Маржовий рахунок, початкова та варіаційна маржа. Ф'ючерсна ціна. Базис.

Опціони та їх особливості. Нерівномірний розподіл ризику між продавцем і покупцем опціону. Американський та західно-європейський види опціонів. Опціон на купівлю фінансового активу, на продаж фінансового активу. Ціна опціону - премія. Нижня межа премії - внутрішня вартість опціону, верхня — часова (зовнішня) вартість. Модель Блека-Сколеса для опціону на продаж. Опціони на акції, облігації, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту.

Контракти своп. Процентні свопи. Валютні свопи. Банківський ринок своп, його особливості.

Варанти, права власників. Частки в пулах та взаємних фондах. Створення ринку „синтетичних” цінних паперів. Фінансовий інжиніринг. Створення нових фінансових інструментів (продуктів). Комбінація опціонів. Стелажна угода. Стренг. Стреп. Стріп. Спред.

Глобальні інвестиційні сертифікати та американські депозитарні розписки, цінні папери українських емітентів на світових фондових ринках.

Семінар 5. Ринок похідних цінних паперів

Тема 7. Грошовий ринок і ринок банківських позичок

Грошовий ринок і ринок банківських позичок як складові фінансового ринку, їх взаємозв'язок і взаємообумовленість. Особливість грошового ринку як ринку високоліквідних фінансових активів, короткострокових цінних паперів.

Особливість ринку банківських позичок як ринку короткострокових і середньострокових позичок для фінансування оборотного (працюючого) капіталу.

Суб'єкти грошового ринку та ринку банківських позичок: держава (міністерство фінансів та центральний банк), комерційні банки та депозитарні небанківські інститути, господарські одиниці всіх форм власності, фінансові посередники -дилери по державних цінних паперах, дисконтні дома (Великобританія).

Функції грошового ринку. Забезпечення руху короткострокових ліквідних фінансових потоків, купівлі-продажу грошей як засобів платежу. Забезпечення касового виконання державного бюджету.

Інструменти грошового ринку. Вексель - дисконтний фінансовий інструмент. Казначейські векселі, їх особливості та значення для грошового ринку. Дохідність казначейського векселя. Аукціони казначейських векселів. Федеральні фонди. Угоди про продаж з обов'язковим викупом цінних паперів (репо). Сертифікати депозитів, що вільно обертаються. Комерційні цінні папери - прості векселі. Причини зростання обігу сертифікатів депозитів і комерційних векселів. Банківські акцепти, їх зв'язок зі світовою торгівлею.

Функції ринку банківських позичок: кредитування оборотних фондів (працюючого капіталу).

Операції центральних банків на відкритому ринку. Роль казначейських векселів та інших видів короткострокових урядових цінних паперів. Управління грошовим обігом як мета операцій на відкритому ринку, поставлена перед центральним банком. Регулювання портфеля цінних паперів емісійного банку. Управління державним боргом як мета операцій на відкритому ринку, поставлена перед Міністерством фінансів. Взаємодія і взаємозв'язок кредитно-грошової та фінансової політики, значення її для грошового ринку. Види операцій на відкритому ринку.

Тема 8. Фондова біржа та біржові операції

Фондова біржа - організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Історія створення бірж у західних країнах. Організаційна конференція першої фондової біржі в Україні - Української фондової біржі (21 вересня 1991 р.). Реєстрація Української фондової біржі (УФБ) Кабінетом Міністрів України 29 жовтня 1991 р. Розробка та прийняття основних нормативних документів УФБ. Початок роботи УФБ 2 січня 1992 р. Правовий статус УФБ -закрите акціонерне товариство. Нормативна база УФБ.

Розвиток фондових бірж в Україні. Донецька фондова біржа. Київська міжнародна фондова біржа. Українська міжбанківська валютна біржа.

Придніпровська фондова біржа. Кримська фондова біржа.

Основи організації та роботи біржі. Біржовий статут і правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Лістинг, основні вимоги та умови на біржі. Включення до курсового бюлетеня та реєстрація.

Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі.

Види біржових наказів та угод. Повні й неповні лоти. Накази на купівлю і продаж. Накази на день, тиждень, місяць, відкриті накази. Накази «стоп», накази «на вибір брокера», лімітні накази.

«Короткі накази» - продаж акцій без покриття. Види коротких продажів.

Купівлі з використанням маржі. Виконання наказів. Встановлення цін. Кліринг. Клірингові банки. Біржовий бюлетень, його значення для організації торгівлі.

Біржові індекси, їх значення. Індекси зарубіжних фондових ринків.

Позабіржова торгівля. Національна асоціація дилерів з цінних паперів у США як регулятор торгівлі на позабіржовому ринку. Автоматичні котирування Національної асоціації дилерів з цінних паперів у США, її правила, норми ділової поведінки.

Розвиток позабіржової торгівлі в Україні. Позабіржова фондова торговельна система (ПФТС). Організація торгівлі цінними паперами. Лістинг, кліринг ПФТС.

Семінар 6. Фондова біржа та біржові операції

IV. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінари – 12 год., самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III		
Назва модуля	Теоретичні й методологічні засади формування фінансового ринку				Організаційні форми функціонування та розвитку фінансового ринку				Форми функціонування фінансового ринку		
Кількість балів за модуль	45 балів (присутність, відповіді, тести)				35 балів (присутність, відповіді, тести)				40 балів (присутність, відповіді, тести)		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Дати											
Теми лекцій	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	Законодавче регулювання фінансового ринку	Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди		Ризик та ціна капіталу		Фондовий ринок		Ринок похідних цінних паперів	Грошовий ринок і ринок банківських позичок	Фондова біржа та біржові операції
Теми семінарських занять		Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці		Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди		Ризик та ціна капіталу	Фондовий ринок		Ринок похідних цінних паперів	Грошовий ринок і ринок банківських позичок	Фондова біржа та біржові операції
Самостійна робота	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)		Табл. 6.1 (5 балів)		Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		
Підсумковий контроль											

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І
ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ФІНАНСОВОГО РИНКУ**

Семінар 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

План

1. Сутність фінансового ринку, необхідність і передумови його створення.
2. Принципи та функції фінансового ринку.
3. Структура фінансового ринку.
4. Класифікація фінансових ринків.
5. Фінансові активи та фінансові інструменти

Рекомендована література

[7 – 14, 19]

Семінар 2. Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди

План

1. Сутність фінансових посередників та їх функції
2. Суб'єкти банківської системи.

Рекомендована література

[2-9, 13-17, 19]

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО РИНКУ**

Семінар 3. Ризик та ціна капіталу

План

1. Ціноутворення на фінансовому ринку.
2. Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів
3. Фінансові ризики.
4. Розвиток теорій ризику.

Рекомендована література

[7-12, 14,15, 18,19]

Семінар 4. Фондовий ринок

План

1. Загальна характеристика фондового ринку.
2. Ознаки класифікації фондового ринку.

Рекомендована література

[1, 2, 6 - 12, 14,15, 18,19]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Семінар 5. Ринок похідних цінних паперів

План

1. Особливості розвитку ринку похідних цінних паперів.
2. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод.
3. Характеристика основних похідних фінансових інструментів
4. Створення ринку "синтетичних" цінних паперів.

Рекомендована література

[1-5, 7-12, 15, 17, 19]

Семінар 6. Фондова біржа та біржові операції

План

1. Сутність фондової біржі, її види та функції.
2. Правила фондової біржі.
3. Сутність біржового ринку.
4. Біржові фондові індекси.
5. Рейтинги фондового ринку.

Рекомендована література

[1, 2, 3-5, 8, 9-13, 15, 16, 19]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці (4 год.)

Опрацювати питання:

1. Сутність і значення фінансового ринку для розвитку економіки держави.
2. Необхідність і передумови створення фінансового ринку в Україні.

Тема 2. Законодавче регулювання фінансового ринку (4 год.)

Опрацювати питання:

1. Сфери фінансового ринку, що обов'язково регулюються державою, ДКЦПФР і Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг.
2. Важелі непрямого втручання держави у регулювання фінансового ринку.
3. Моделі регулювання фінансового ринку у світовій практиці.
4. Сутність внутрішнього регулювання фінансового ринку України.

Тема 3. Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди (8 год.)

Опрацювати питання:

1. Основні фінансові інститути, які виконують функції фінансових посередників на всіх сегментах фінансового ринку.
2. Принципи побудови комерційних банків які існують у світовій практиці.
3. Причини які зумовили зростання небанківських фінансово-кредитних інститутів і їх ролі на фінансовому ринку.
4. Основні форми діяльності небанківських кредитних інститутів на фінансовому ринку.
5. Проблеми, що пов'язані з розвитком факторингових послуг в Україні та пропозиції щодо їх вирішення.
6. Фінансові контрактні інститути, що діють на фінансовому ринку України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 4. Ризик та ціна капіталу (10 год.)

Опрацювати питання:

1. Методи та принципи ціноутворення, їх характеристика.
2. Види та функції цін на фінансовому ринку.
3. Моделі оцінки реальної поточної вартості найбільш популярних фінансових інструментів.
4. Сутність теорії ефективного портфеля Г. Марковіца.
5. Основа моделі МОКА.
6. Основні параметри портфеля цінних паперів та охарактеризувати їх

Тема 5. Фондовий ринок (8 год.)

Опрацювати питання:

1. Основні тенденції розвитку фондового ринку в Україні та у світі.
2. Основні принципи і функції фондового ринку.

3. Найпоширеніші операції національного фондового ринку.
4. Основні види професійної діяльності на фондовому ринку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 6. Ринок похідних цінних паперів (6 год.)

Опрацювати питання:

1. Основні види похідних цінних паперів та причини появи та розвитку їх.
2. Переваги та недоліки форвардних контрактів.
3. Роль клірингової палати в торгівлі ф'ючерсними контрактами.
4. Основні причини появи та розвитку ринку АДР в Україні та світі.
5. Відмінності між чистим процентним і базисним свопами.

Тема 7. Грошовий ринок і ринок банківських позичок (8 год.)

Опрацювати питання:

1. Фактори що впливають на пропозицію грошей.
2. Об'єкти та суб'єкти які формують грошовий ринок.
3. Спільні та відмінні риси облікового, валютного і міжбанківського ринку.
4. Сутність онкольного і вексельного кредитів, спільні риси та відмінності між ними.
5. Основні напрямки використання засобів міжбанківського ринку.

Тема 8. Фондова біржа та біржові операції (6 год.)

Опрацювати питання:

1. Основні тенденції розвитку фондового ринку в Україні та у світі.
2. Найпоширеніші операції національного фондового ринку.
3. Основні види професійної діяльності на фондовому ринку.
4. Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами?

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконан
<i>Змістовий модуль I.</i> ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ			

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
Тема 2. Законодавче регулювання фінансового ринку (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
Тема 3. Фінансові посередники. Фінансові інститути та їх різновиди (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	10	
Змістовий модуль II. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ			
Тема 4. Ризик та ціна капіталу (10 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
Тема 5. Фондовий ринок (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
Змістовий модуль III. ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ			
Тема 6. Ринок похідних цінних паперів (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
Тема 7. Грошовий ринок і ринок банківських позичок (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
Тема 8. Фондова біржа та біржові операції (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, екзамен	5	
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 45 балів</i>		

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Фінансовий ринок» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, звіт, реферат.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (8 занять по 1 балу)	8
2.	Відвідування семінарських занять (6 занять по 1 балу)	6
3.	Робота на семінарських заняттях (6 занять, по 10 балів)	60
4.	Написання тестових перевірних робіт (3 роботи по 10 балів)	30
5.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3 по 25 балів)	75
6.	Самостійна робота (8 робіт по 5 балів)	40
7.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	
Загалом		219
Коефіцієнт приведення навчального рейтингу студентів у 100-бальну шкалу		2.19

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«добре»	B

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-

бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні,

дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Фінансовий ринок».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”
2. Закон України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні”.
3. Закон України “Про банки і банківську діяльність”.
4. Закон України “Про страхування”.
5. Закон України “Про фінансові послуги і державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні”.
6. Постанова Верховної Ради України від 22 вересня 1995р. “Про Концепцію функціонування та розвитку фондового ринку України”.
7. Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Саблін Н.В. Фінансовий ринок: Навч. Пос.- К.: Центр учбової літератури, 2009.- 332 с.
8. Еш С.М. Фінансовий ринок: Навч. Пос.- К.: Центр учбової літератури, 2009.- 528 с.
9. Васильєва В.В., Васильченко О.Р. Фінансовий ринок. Навч. Пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008.- 368 с.

Додаткова

10. Шелудько В.М. Фінансовий ринок . – К. : Знання-Прес, 2003. – 545 с.
11. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок. – К.: Каравела, 2002. – 325с.
12. Павлов В.І., Пилипенко І.І., Крив'язюк І.В. Цінні папери в Україні. – К.:

Кондор, 2004. – 400 с.

13. Колісник Н.А., Маслак Н.В., Романів О.А. Фінансовий ринок – К.: ЦУЛ, 2004. – 320 с.

14. Смолянська О.Ю. Фінансовий ринок: Навчальний посібник.- Київ: Центр учбової літератури, 2005.- 384 с.

15. Ходаківська В.П., Біляєв В.В. Ринок фінансових послуг. – К.:ЦУЛ, 2003.- 640 с.

16. Ринок фінансових послуг/ За ред. Коваленко М.А. – Херсон, 2003. – 535 с.

17. Головка А., Науменко О. Національна депозитарна система України. – К.: 1999.- 185 с.